

K uporabi §-a 284 odst. 3. kaz. pr. reda.

Predmet naši razpravi je zakonova določba, ki slove: Ali izpuščenje s sodbo oproščenega obtoženca iz zaporu se odlaga edino zaradi ničnostne pritožbe državnega pravnika in to samo tedaj, če je pritožba bila precej pri oznanitvi sodbe zglašena?

Ta zakonita določba je knjigi in rabi delala mnogo pregla-vice in dvomov. Dvomi so nastali predvsem o vprašanih:

1. Ali je nadaljevanje tega zaporu absolutno obligatorno in trajno do končne sodbe kasacijskega sodišča?

2. Ali je dopustna kaka pritožba zoper odrejeni nadalje trajajoči zapor?

3. Kdo odločuje glede nadalje trajajočega zaporu ali glede konca njegovega; ali je glede zaporu potreben poseben predlog državnega pravdnštva?

4. Kdo odločuje o pritožbi, če je dopustna?

5. Kakega značaja je predlagani nadaljni zapor?

Predvsem je povdarjati, da navedena zakonova določba le dopolnjuje prednje zakonovo besedilo: »Zglasitev pritožbe o ničnosti ima odložno moč« — tako stoji v slovničnem in stvarnem nasprotju s prednjim odstavkom (beseda »ali«) in je po vsem položaju izjema prednjega splošnega določila.

Nadalje pa je treba besedilo izjemne določbe natančno premotriti in osobito opozoriti na vsebino: *a)* Izpustitev oproščenega obtoženca iz zaporu se . . . . . odloži, *b)* samo vsled ničnostne pritožbe državnega pravnika, *c)* in samo tedaj, če se jo prijavi takoj po razglasitvi sodbe.

Za pravo razumevanje zakonu bo treba še druge, to vprašanje zadevajoče določbe premotriti, in sicer predvsem določbo §-a 396 k. pr. r., ki se peča z izvršitvijo sodbe in se glasi: »Vsakega obtoženca, katerega sodba oproščuje, je precej po oznanilu sodbe izpustiti iz zaporu; razun ako bi *a)* zato

potrebno bilo ga še dalje priprtega imeti¹⁾, ker se je kdo poprijel pravnega pomočka z odložno močjo, ali *b*) ker drugi zakoniti vzroki tako vevlavajo.

Določba §-a 284³ k. pr. r. je splošna toliko, ker določa, da ima ničnostna pritožba odložno moč. Določba §-a 369 k. pr. r. je tudi splošna in se nanaša samo na oprostilno sodbo, glede katere urejuje § 384³ samo eden (izjemen) slučaj.

Določba §-a 396 vsebuje tudi za druge slučaje izjeme, in sicer se nanaša v navedbi *a*) na izjemni slučaj §-a 284³, čeprav ima splošnejšo obliko. Oproščeni obtoženec sploh nima in ne more imeti pravice do ničnostne pritožbe; kdo drugi, kakor ravno državni pravdnik (a ne morda tudi zasebni obtožitelj) pa uprav vsled §-a 384³ k. pr. r. ne more priti v poštev. V slučaju *b*) se poziva § 396 na izjeme: iz »drugih zakonitih vzrokov. Ob tem stvarnem in logičnem položaju ne more biti dvoma, da se izjemni slučaj *a*) §-a 396 nanaša in more nanašati na storilstvo dosedanje obtožbe, odnosno sodbe, — a da se more nanašati izjemni slučaj *b*) le na kako drugo, izven dosedanje obtožbe in sodbe stoječe storilstvo, glede katerega pa odločujejo samo kazenskopravdni postopni predpisi, ki veljajo do obtožnice (§ 363 odst. 2, § 279 k. pr. r.), če si je državni pravdnik pridržal pravico do posebnega postopanja.

Na vsak način je torej naše vprašanje iz §-a 284 odst. 3 *b*) k. pr. r. obenem podrejeno vprašanju §-a 396 k. pr. r.

Ad I.

Ker § 396 k. pr. r. določa, da je vsakega oproščenega obtoženca izpustiti na prostost, in ravno isto določa tudi § 284³ k. pr. r. ima ta določba moč »*stricti iuris*«. Radi tega za izpustitev oproščenega obtoženca ni treba šele sodnega sklepa, marveč naj predsednik izpusti obtoženca »*ipsa lege*« brez daljnega sodelovanja sodnega zbora ob oznanitvi sodbe. (Glej tudi Mayerja komentar k §-u 284 k. pr. r., točka 76.)

Na prvi pogled nas osupne določba, da je oproščenega obtoženca pridržati v nadaljнем zaporu že zgolj vsled takojšnje zglasitve ničnostne pritožbe državnega pravdnništva — z absolutno močjo, takorekoč vpričo sodnega zbora. — Državno pravdnništvo je sicer »*dominus carceris*«, vendar ne brez gotovih mejá.

¹⁾ »*Fernere Verwahrung*«.

Po §-u 196 k. pr. r. naj preiskovalni zapor razveljavi in izpustitev odredi preiskovalni sodnik — sporazumno z državnim pravdnikom; če državni pravdnik ne soglaša, odloča proti njegovemu predlogu svetovalstvena zbornica, a na pritožbo državnega pravdnikstva zoper njen sklep sodni zbor II. stopinje (nadsodišče) (§ 114¹⁻², § 197, § 208 k. pr. r.).

Zanimiva za naše vprašanje je določba §-a 197 k. pr. r. Po § 114² k. pr. r., ki navaja § 197, ima pritožba državnega pravdnikstva odložno moč edino le tedaj, če državni pravdnik takoj ob oznanitvi izpustilnega sklepa svojo pritožbo zgłosi in v treh dneh izvede. Državni pravdnik je pri sklepih svetovalstvene zbornice (v nejavni seji) navzočen. V §-u 197 k. pr. r. se najde torej prvič v zakonu enaka določba in sicer tekom preiskovalnega postopanja, kakor pozneje za postopanje po sodbi v §-u 284³ (vsled določb §-ov 334 in 346 z navedbo §-ov 282—291 k. pr. r. tudi glede sodbe v porotnem postopanju) in v §-u 466 k. pr. r. glede postopanja zaradi prestopkov z doslovno enakim besedilom. Seveda je po §-u 197 k. pr. r. možno, da nadsodišče ugodi pritožbi državnega pravdnika zoper sklep svetovalstvene zbornice, s katerim se je zapor razveljavil, — prav tako pa je tudi v moči nadsodišča, da zavrne pritožbo državnega pravdnika zoper izpustitev obdolženca na prosto, in se torej obdolženca končno vkljub uporabi državnega pravdnika izpusti na prosto.

Če torej že v postopanju pred obtožbo pritožba državnega pravdnikstva zoper izpustitev obdolženca nima absolutne moči, — kako naj bi imela absolutno moč takrat, ko sodni zbor (štirje sodniki), razsojajoč končno vso stvar na podlagi vsega pristopnega gradiva, oprosti obdolženca! To bi ne bilo skladno. Take moči se zglasti ničnostne pritožbe državnega pravdnika — četudi takojšnja — ne da pripisovati. Povsod je namreč predlog državnega pravdnikstva podvržen sodni razsoji.

Po obtožnem načelu našega kazenskega postopanja je sicer sodnik v zmislu izrecnih določb §-ov 2, 89, 90, 92, 109, 112, 227, 259² k. pr. r. toliko vezan na predlog upravičenega obtožitelja, *a*) da se brez njegovega predloga kazensko postopanje sploh ne more začeti, *b*) da mora kazensko postopanje

nehati, če se umakne obtožni predlog, in naposled v zmislu §-a 267 k. pr. r. c) da sodnik ne more obtoženca obsoditi zaradi dejanja, glede katerega se ni vložila obtožba niti sprva, niti raztegnila tekom glavne razprave.

Temu nasproti pa mora sodišče vsak predlog upravičenega obtožitelja samostojno in neodvisno presoјati z ozirom na stvarno utemeljenost in zakonitost (glej določbe §-ov 3, 35, 92, 208, 213 k. pr. r.) in se tu domneva, kakor bi mogla imeti pritožba v zmislu §-a 284³ k. pr. r. zoper sodbo sodnega zbora absolutno moč, ne da spraviti v sklad z glavnimi načeli kazenske pravde.¹⁾

Tudi v knjigi in praksi se takoj prijavljeni ničnostni pritožbi državnega pravdnštva glede nadaljnega trajanja zopora nikdar ni pripisovala absolutna moč, nego se je smatralo, da je razsoja sodišča zoper nadaljnje trajanje zopora oproščenega obtoženca dopustna, — toda mnenja so šla narazen glede oblike in pristojnosti te razsoje.

Ad 2.

Predvsem je nastalo vprašanje, naj li razsoja sodni zbor ali svetovalstvena zbornica, ali pa nadsodišče? Mari naj se razsoja kar »ex offio«, ali na predlog obtoženca, ali na njegovo pritožbo zoper odreditev nadaljnega zopora.

Po zmislu §-a 190 k. pr. r. se mora preiskovalni zapor, kakor tudi začasni pripor takoj končati, če zanj ni več zakonitih razlogov, in vsa v kazenskem postopanju vdeležena oblastva imajo dolžnost, kolikor moči skrajšati in čim preje končati zapor. Zapor iz razloga §-a 175³ k. pr. r. se mora končati v dveh, izjemoma v treh mesecih in preko te mere po zakonu absolutno ne sme trajati.²⁾

Zakoniti razlogi za zapor so v §-u 175¹⁻⁴ k. pr. r. posamezno navedeni; samó (§ 175⁵) v porotnem postopanju (kazen od 10 letne ječe naprej) je zapor obligatoren. In po oprostilni sodbi naj bi oblastva ne imela dolžnosti, izpustiti obtoženca, če zapornih razlogov ni?

¹⁾ Primerjaj v tem zmislu plenarno določbo 16. maja 1875 št. 2601, zb. št. 63.

²⁾ Če bi imel § 284 k. pr. r. absolutno moč glede nadaljevanja zopora, kršil bi se zakon v določbi §-a 175³ k. pr. r., tembolj, ker ima najdalje 3 mesečno trajanje tega zopora dovoliti le nadsodišče.

Iz teh navedeb že stvarno izhaja, da mora ob zglastitvi ničnostne pritožbe biti zakonit razlog, odnosno da se naj vrši določevanje v tem, ali je za daljnje trajanje zapora dan kak zakoniti razlog.

Ad 3.

Možno je pač v načelu, da so vsi štirje sodniki sodnega zbora soglasno prepričani, da zakonitega razloga za nadaljevanje zapora zoper oproščenega obtoženca ni, — kdo naj razsoja?

Profesor Zucker¹⁾ soglaša z Waserjem²⁾, da je zapor po sodbi presojati glede dopustnosti in konča po splošnih zakonovih določenih o zaporu; nadalje tudi v tem, da takoj prijavljena ničnostna pritožba državnega pravdnika nima glede zapora absolutne moči, nego da je dopustna glede zapora posebna sodna odločba, — protivi se pa Waserjevemu razlogu, da bi nadaljevani zapor imel značaj zgol začasnega pripora, in da bi za odločanje o zaporu ne bil pristojen razsojajoči sodni zbor, nego zbor treh sodnikov (§ 13) ali celo svetovalstvena zbornica (XI ex 1875).

Zucker se tu izreka za pristojnost razsojajočega sodnega zbora zato, ker je praviloma predlagati že v obtožnici, ali naj zapor traja naprej ali ne, in ker je o celi vsebini obtožnice soditi edino le zboru štirih sodnikov, — in dalje zato, ker je pač razsojajoči sodni zbor najboljše o stvari poučen, in more torej najboljše presoditi, ali je nadaljevanje zapora upravičeno ali ne. Ker ima ničnostna pritožba sploh odložilno moč, je to logično tudi tedaj, kadar se pritoži obsojeni obtoženec. In tega je na vsak način izpustiti na prosto; — oproščenega obtoženca pa naj se drži naprej v zaporu? Zucker izjavlja k temu dejstvu, da se je z oprostilno sodbo položaj za obtoženca zboljšal, zato je upravičeno in pravedno, da se napram njemu zavzema pravedno stališče — in da o nadaljevanju zapora odloča končno sodni zbor (brez daljnjega pravnega sredstva).

Waser pripisuje takojšnjo prijavi ničnostne pritožbe glede oproščenega obtoženca absolutno moč samo do tedaj, ko pride vprašanje o nadaljevanju zapora pred svetovalno zbornico.

¹⁾ Ger. Zeitung 1881, št. 12.

²⁾ (J. v. W.) Zur Anwendung der Strafprozessordnung a) XV Ger. Ztg. št. 81 iz leta 1875 in b) XXXIX Ger. Ztg. št. 3 ex 1881.

Za to mu govori dejstvo, da je zakon odločbo o trajanju ali koncu zavora spojil z izvršitvijo oprostilne sodbe in tako prisilil razsojajoče sodišče, takoj uveljaviti odložno moč ničnostne pritožbe (§ 396 k. pr. r.), čeprav traja ta odložna moč samo do pristojne odločbe svetovalne zbornice (XV ex 1875).

Pozneje (XXXIX ex 1881) razpravlja Waser o slučaju, kdo je pristojen za nanovno odreditev zavora po razglašeni sodbi in zaključuje, da je pristojen za to edino le sodni zbor treh sodnikov (§ 13 k. pr. r.) ne pa svetovalna zbornica; pri tem so merodajna splošna določila o zaporu § 175, 190, 195 k. pr. r. in gre za začasno odredbo v svrhu zagotovitve svoječasnega nastopa kazni ali pa za preventivno sredstvo, in dopustna je obema strankama pritožba na nadsodišče (§§ 114, 197 k. pr. r.).

Ta slučaj z našim vprašanjem ni v neposredni zvezi. Če je bil oproščeni obtoženec morda izpuščen, se je to zgodilo samo vsled netakojšnje ničnostne pritožbe, kajti sicer pri oprostilni sodbi ničnostna pritožba nima odložne moči in tudi z lahka ne bo povoda za novi zapor pred končno rešitvijo ničnostne pritožbe.

Mayer (komentar § 396 k. pr. r.) se pridružuje Waserju, da je pristojna o zaporu §-a 284³ k. pr. r. odločevati samo svetovalna zbornica — vendar brez pravice do pritožbe (točka 13).

(Konec prihodnjič).

Verus.

Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

X. Občinski red.

(Dalje.)

66. Oskrbovanje podobčinskega premoženja po vaškem oskrbništvu. (O. 29. marca 1904 št. 3256. Z. XVIII. št. 2504/A.)

Deželni odbor goriški je na predlog občinskega odbora v Sv. K. in na pritrdilo namestništva v Trstu odredil, da je oskrbnišтво vaškega premoženja v Velikih Žabljah popolnoma opustiti.